

лого та середнього підприємництва є одним із найбільш доступних засобів стимулювання підприємницької активності за умови виконання відповідних вимог з боку фінансових установ ЄС.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лаврик О. Л., Коваленко Т. А. Інструменти фінансового ринку в умовах глобалізації. *Економічний аналіз*. 2017 рік. Том 27. № 4. С. 134–138.
2. Перелік програм та фінансових інструментів ЄС, відкритих для України URL: http://www.mk.gov.ua/store/files/announce_1499425690.pdf.

СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ВСТАНОВЛЕННЯ ПОДАТКОВИХ СТИМУЛІВ ДЛЯ ЗВО

Токарева Катерина Олегівна,
*кандидат юридичних наук,
науковий співробітник НДІ правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Харківського національного університету внутрішніх справ*

The submitted publication deals with amendments to the current tax legislation of Ukraine regarding the creation of favorable conditions for the provision of educational services by institutions of higher education. It was emphasized the inappropriateness of tax privileges for private institutions of higher education in the form of the dismissal of non-state higher education institutions from the payment of immovable property tax other than land, and the dismissal of these educational institutions regardless of ownership forms and sources of financing from payment for land.

Keywords: higher education institution, tax incentives, tax privileges.

В представленной публикации рассмотрены предложения о внесении изменений в действующее налоговое законодательство Украины о создании благоприятных условий для предоставления образовательных услуг вузами. Подчеркнуто нецелесообразности предоставления налоговых льгот для частных высших учебных заведений в виде освобождения высших учеб-

ных заведений негосударственной формы собственности от уплаты налога на недвижимое имущество, отличное от земельного участка, и освобождение этих учебных заведений независимо от форм собственности и источников финансирования от платы за землю.

Ключевые слова: учреждение высшего образования, налоговые стимулы, налоговые льготы.

Одним із конституційних прав людини і громадянина є право на освіту [1], яке реалізується завдяки створенню державою закладів освіти. З огляду на тривалі євроінтеграційні процеси й впровадження державного партнерства Україна переходить від державної форми освіти до різноманіття у системах та формах здійснення освітньої діяльності. Так, відповідно до ст. 27 Закону України «Про освіту» заклади вищої освіти державної, комунальної та приватної форми власності мають рівні права у провадженні освітньої, наукової та інших видів діяльності [2].

У той же час переваги у фінансуванні та підтримці надаються державним та комунальним закладам вищої освіти, що є цілком логічним. Вказані суб'єкти, наприклад, не є платниками податку на додану вартість, оскільки вони надають послуги із здобуття вищої освіти та послуги з проживання студентів у гуртожитках, а такі послуги звільнені від оподаткування вищезазначеним платежем (пп. 197.1.2 п. 197.1 ст. 197 Податкового кодексу України) [3]. Крім того, заклади вищої освіти державної та комунальної форми власності не належать до платників податку на прибуток. Отже, держава таким чином створює певні стимули для діяльності закладів вищої освіти й дозволяє реалізовувати податковий обов'язок в, так би мовити, усіченому складі. Зокрема, йдеться про обов'язок податкового обліку та податкової звітності.

У світовій практиці має місце зовсім інший підхід – розвиток приватної освіти розглядається як чинник, що сприяє конкуренції, підвищенню якості, диверсифікації форм навчання та новаторству в наданні освітніх послуг. Для наближення до європейської освітньої практики в Україні було розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження формули розподілу обсягу видатків загального фонду державного бюджету між закладами вищої освіти на підготов-

ку кадрів на умовах державного замовлення та забезпечення діяльності їх баз практики» від 23 жовтня 2018 р. [4]. Наведеним актом запропоновано розмішувати державне замовлення не лише в державних, а й у приватних закладах вищої освіти. Як вбачається, деякі положення визначеної постанови не є обґрунтованими.

Згідно з пп. 5 п. 1 заклади вищої освіти, які отримують державне та/або регіональне замовлення, встановлюють плату за навчання для осіб, які здобувають вищу освіту за кошти фізичних та юридичних осіб на рівні, не меншому від розміру базового фінансування на одного приведеного студента, помноженого на коефіцієнт спеціальності та індекси рівня і форми; ця норма не застосовується, якщо приведений контингент студентів за спеціальністю, прийнятих на навчання за кошти Державного та місцевих бюджетів, складає не менше 80% від загального контингенту прийнятих на навчання за спеціальністю (предметною спеціальністю). На нашу думку, такий підхід сприяє формуванню неконкурентного середовища на ринку освітніх послуг, погіршуючи при цьому позиції державних закладів вищої освіти. Відзначимо, що наразі Закон України «Про вищу освіту» [2], а саме ст. 72 не містить вказівок стосовно умов розміщення державного замовлення та його розподілу між державними та приватними закладами. Це свідчить про те, що дієвого механізму реалізації державного замовлення у приватних закладах вищої освіти не передбачено.

У цьому ж контексті розроблено й проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для надання освітніх послуг закладами вищої освіти» від 07 травня 2019 р. № 10273 [5]. Позначений документ спрямований на розроблення нової ефективної моделі фінансування вищої освіти в Україні, а також на відкриття нових перспектив для розвитку приватних закладів вищої освіти. Зокрема, йдеться про не включення до об'єктів оподаткування податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки будівлі закладів вищої освіти незалежно від форми власності та джерел фінансування, що використовуються для надання освітніх послуг. Також запропоновано надати пільги щодо сплати земельного податку для юридичних осіб й включити до ст.

282 Податкового кодексу України заклади вищої освіти незалежно від форми власності і джерел фінансування.

Таким чином, сучасна нормотворчість спрямована на надання додаткових податково-правових стимулів для приватних закладів вищої освіти у вигляді звільнення вищих навчальних закладів недержавної форми власності від сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, та звільнення цих навчальних закладів незалежно від форм власності і джерел фінансування від плати за землю. На наше переконання, такий підхід не є аргументованим, оскільки фрагментарно й безпідставно визначає пільги для приватних закладів вищої освіти без додаткового реформування існуючої моделі вищої освіти та додаткових процедур взаємодії держави та «приватного сектору» з надання освітніх послуг. Як вбачається, це питання потребує ґрунтовного осмислення й розроблення комплексу нормативно-правових актів, які у своїй єдності якісно регламентуватимуть «взаємодію» усіх форм вищої освіти, а також забезпечуватимуть сприятливі умови для надання освітніх послуг закладами вищої освіти.

ЛІТЕРАТУРА

3. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Про вищу освіту: Закон України від 01 липня 2014 р. № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.

5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755- VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Про затвердження формули розподілу обсягу видатків загального фонду державного бюджету між закладами вищої освіти на підготовку кадрів на умовах державного замовлення та забезпечення діяльності їх баз практики: проект постанови Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-proponuye-do-gromadskogo-obgovorennya-proekt-postanovi-kabinetu-ministriv-ukrayini-pro-zatverdzhennya-formulirozpodilu-obsyagu-vidatkiv-zagalnogo-fondu-derzhavnogo-byudzhetu-mizh-zakladami-vishoyi-osviti>.

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення сприятливих умов для надання освітніх послуг закладами вищої освіти: проект Закону України від 07 травня 2019 р. № 10273. URL: <https://iportal.rada.gov.ua/news/zp/page/5>.